

320 224 31007
МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

05
НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДЪРЖАВА САМО (Ъ АРМИЯ)
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА (Ъ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

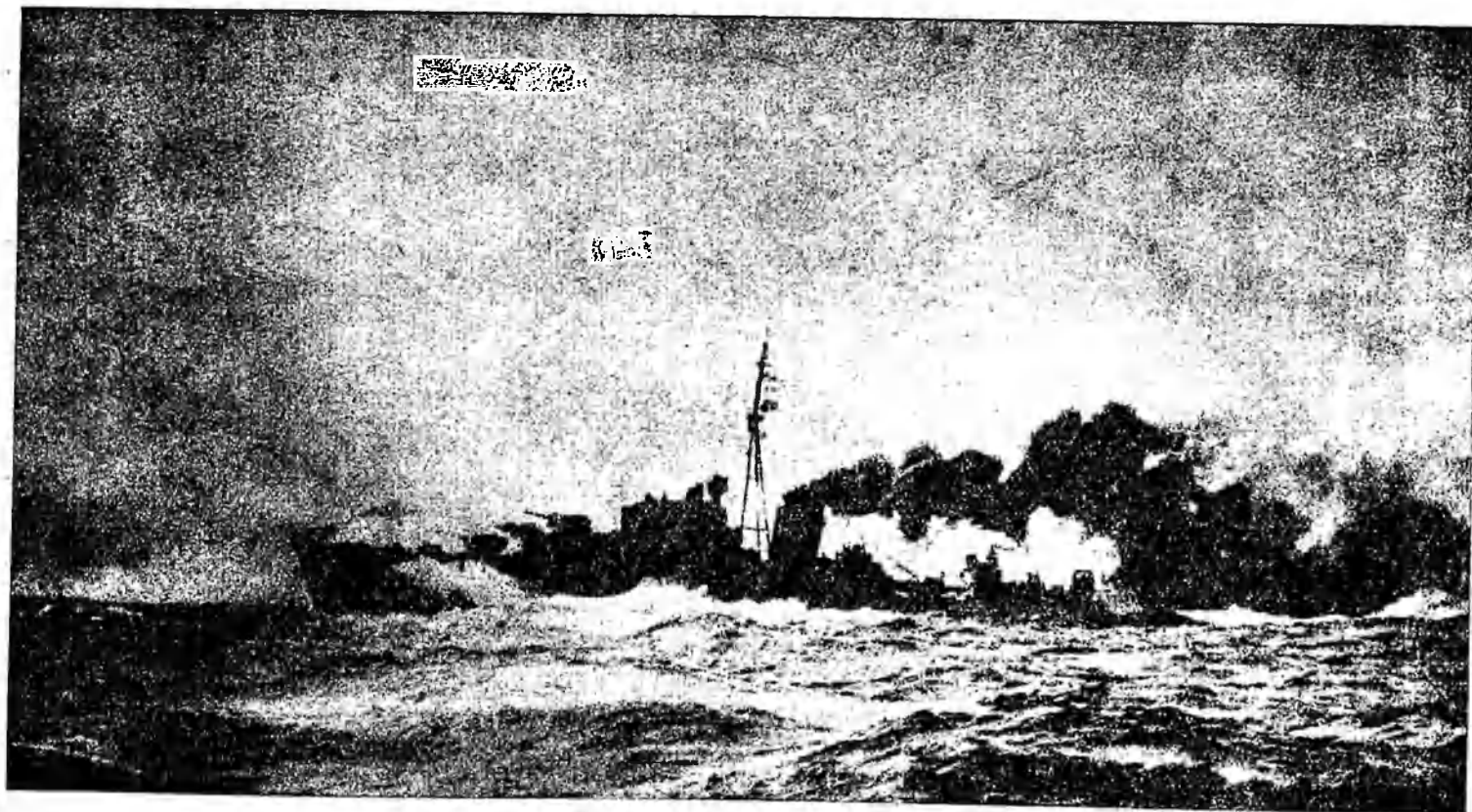
ДРУЖЕДМИЧНИКЪ ЗА МОРИКА ПРОСВЪТА И ОБНОВА
ДЪЖКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ

Година VII

Варна 1. септември 1941 год.

Брой 160.

НЕ ЧАКАЙ ДА СЪЗДАВАШЪ ФЛОТЪ КОГАТО ТЕ НАПАДНАТЪ,
ЗАЩОТО НЕ СЕ КОПАЕ КЛАДЕНЕЦЪ, КОГАТО ОЖЕДНЪЕШЪ.

ВЪ РАЗВЪЛНУВАНО МОРЕ.

Нито разярениятъ кипеежъ на водната стихия, нито бушуващитъ бури и непрестанно духащитъ вѣтрове, могатъ да възпрѣтъ бойнитъ кораби въ тѣхния набѣгъ къмъ врага.
Изложени всѣки мигъ на смъртна опасностъ и готови за борба съ неприятеля и природата, бойнитъ единици отъ можшитъ флоти на воюващитъ страни, смѣло се впусчатъ въ изпълнение възложената имъ задача.

КАЛЕНДАРЪ НА
„МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

— На 1 август 1798 год. се състояло голѣмото морско сражение въ залива на Абукиръ, между француския флотъ, командванъ отъ адмиралъ Брюе и английскитѣ морски сили, намиращи се подъ водачеството на адмиралъ Нелсонъ.

Француския флотъ, състоящ се отъ 13 линейни кораба и 4 фрегати, се намиралъ на котва въ залива и, изненаданъ отъ внезапната поява на английскитѣ кораби, билъ принуденъ да завърже сражение при съвършено неблагоприятна обстановка. Голѣма частъ отъ обслугата на францускитѣ кораби се намирала на брѣга, за набавяне вода за пиене и хранителни припаси.

Боятъ продължилъ презъ цѣлата нощъ на 1 августъ. Действащитѣ 15 английски линейни кораба, ползвайки се отъ благоприятния северозападенъ вѣтръ, обкръжили стоящитѣ неподвижно француски бойни единици, които, въпреки упоритата съпротива, успѣли да сразятъ.

На следния денъ заранѣта, на бойното поле се намирали само четири француски линейни кораба, които още продължавали да се сражаватъ.

Два француски линейни кораба и два фрегата, подъ командването на адмиралъ Вилньовъ, успѣли подъ прикритието на нощната тъмнина да се отдалечатъ отъ сражението.

Отъ другитѣ француски кораби, 3 засѣднали, 1 билъ взриванъ заедно съ адмиралъ Брюе, а останалитѣ 9, тежко повредени, били пленени отъ англичанитѣ.

Английския флотъ ималъ: 2 кораба твърде тежко засегнати отъ артилерийския огънь на неприятеля и 1 засѣдналъ на плиткавина.

И отъ двѣтѣ сражаващи се страни имало значителенъ брой убити и ранени офицери, подофицери и моряци. Въ морския бой при Абукиръ, француското морско могъщество било окончателно сразено.

— На 1 августъ 1916 г. при поставяне на минна заграда въ Бургаския заливъ, между Поморие и Созополъ, загинали отъ случаенъ взривъ на мина: минния механикъ, кондукторъ Дѣлчо Петровъ Докучановъ отъ гр. Панагюрище и ефрейторътъ Кою Илиевъ Коевъ отъ с. Караджовци, Дръновско.

Двадесетъ и петъ години изминаха отъ тогава, когато тия двама вѣрни синове на Родината пожертваха своя животъ за осигуряване защитата на отечественитѣ брѣгове.

— Въ края на юни и началото на августъ 1940 год. южно отъ Тринидадъ, въ Атлантически океанъ, се

завързало ожесточено сражение между германски спомагателенъ кръстосвачъ и английския такъвъ „Алкантара“, притежаващъ 22,209 бр. р. т. Английскиятъ корабъ получилъ тежки позреди отъ действието на германската корабна артилерия и билъ принуденъ да се отдалечи отъ мѣстото на боя. На 2 августъ, корабътъ пристигналъ въ пристанището Рио де Женеиро, за поправка и отстранение нанесенитѣ му щети. Нѣмскиятъ спом. кръстосвачъ продължилъ своитѣ действия въ океана.

— На 16 августъ 1940 год. при островъ Тиносъ билъ потопенъ отъ неизвестенъ подводникъ, гръцкиятъ кръстосвачъ „Хелли“.

— На 25 августъ 1816 г. на изтокъ отъ Калиакра, предъ българскитѣ брѣгове се появила една ескадра неприятелски бойни кораби въ съставъ: 1 кръстосвачъ, 7 изстрѣбитела, 1 подводникъ и 3 самолетоносачи.

Отъ последнитѣ излитнали два неприятелски самолета, които сутринтъ на 25 августъ се появили надъ Варненския заливъ и хвърлили своитѣ бомби надъ брѣговитѣ батареи при Галата и флотскитѣ казарми.

Срещу неприятелскитѣ самолети и за възпрепятстване вѣроятнитѣ действия на враженскитѣ кораби по нашето крайбрѣжие, били изпратени водосамолетитѣ отъ летището при Варна, които въ продължение на седемъ часа, на три пѣти излитали съ нови запаси и се отправяли срещу врага, когото атакували настойчиво, всѣки пѣтъ съ по 30 бомби (какъвто билъ пълния запасъ на всѣки самолетъ) и принудили неприятелската ескадра да се отдалечи задъ хоризонта.

Въпреки усилениятъ огънь на неприятелскитѣ орджия и картечници, нашитѣ самолети не били засѣгнати.

— На 27 августъ 1917 г. Ромжния започнала своитѣ бойни действия срещу българската земя и войски.

Сжиятъ денъ презъ нощта, отъ срещуположния брѣгъ на Дунава, ромжницитѣ се опитали да унищожатъ чрезъ изстрелването на торпеда, намиращитѣ се на котва предъ нашитѣ брѣгове австрийски рѣчни монитори. Резултатътъ отъ тия внезапни действия билъ взриваването само на единъ австрийски шлепъ, натоваренъ съ бойни припаси.

— На 28 августъ 1793 год. английскиятъ флотъ подъ командването на адмиралъ Хуудъ превзелъ француското пристанище Тулонъ и пленилъ намиращитѣ се тамъ 31 француски линейни кораба и 15 фрегата.

Тая победа на английскитѣ морски сили била възможна поради пламналата француска революция, следствие на която бойнитѣ кораби не се намирали въ готовностъ за действие и се командвали отъ разбунтувалитѣ се моряци.

ПОЩА

Уредническото на вестника благодарно за следнитѣ получени дарения:

1. Отъ юнкеритѣ—пехотинци при Военното на Н. В. училище . . . 170 лв.
2. Отъ юнкеритѣ—летци при сжщото училище . . . 127 лв.
3. Отъ юнкеритѣ—пионери . . . 120 лв.
4. Отъ юнкеритѣ—артилер. . . 83 лв.
5. В. Тодоровъ полковникъ о. з.—Варна . . . 100 лв.
6. Петъръ Димовъ, отъ гр. Ловечъ . . . 50 лв.
7. Инженеръ—химикъ Г. Червенковъ,—Видинъ . . . 50 лв.
8. Иванъ Казаковъ, Варна . . . 50 лв.
9. Генчо Генчезъ, Балчикъ . . . 40 лв.
10. Христо Г. Стояновъ отъ Каспичанъ . . . 30 лв.
11. Ангелъ Стояновъ, отъ гр. Добричъ . . . 30 лв.
12. Петъръ Вълчевъ, отъ гр. Балчикъ . . . 30 лв.
13. Димитъръ Т. Златарски, отъ гр. Орѣхово . . . 30 лв.
14. Божидаръ Панковъ, отъ гр. Балчикъ . . . 30 лв.
15. Тодоръ Рачевъ, отъ с. Карачпунаръ, Балчишко . . . 20 лв.
16. Илия Купеновъ, с. Велифакъ, Добришко . . . 20 лв.
17. Димитъръ Янковъ, отъ гр. Балчикъ . . . 20 лв.
18. Христо Огняновъ, отъ гр. Балчикъ . . . 20 лв.
19. Ив. Д. Балева, отъ с. Девня . . . 20 лв.
20. Георги Кънчевъ Еленовъ, отъ гр. Варна . . . 15 лв.
21. Анатолий А. Богдановъ, отъ гр. Троянъ . . . 10 лв.
22. Стоянъ Веневъ, с. Любичево, Омартагско . . . 10 лв.
23. Сава Костовъ, Варна . . . 10 лв.
24. Слави Георгиевъ Колевъ, гр. Стара Загора . . . 10 лв.
25. Христо Лютовъ,—София . . . 10 лв.
26. Иванъ В. Владовъ, отъ с. Лопецъ, Троянско . . . 10 лв.
27. Борисъ Аспаруховъ Георгиевъ, отъ гр. София . . . 10 лв.
28. Григоръ В. Георгиевъ, отъ с. Кричимъ . . . 10 лв.
29. Асенъ В. Тръпчевъ, София . . . 10 лв.

(Следва)

Волнитѣ дарения, предназначени за подкрепа списването на вестника, четцитѣ могатъ да изпращатъ чрезъ пощенски записи, адресирани до уредническото на „Морски прегледъ“, или въ пощенски и гербови марки. За улеснение четцитѣ отъ Варна и близкитѣ селища, волнитѣ дарения могатъ да се внасятъ направо въ уредническото на вестника, намиращо се въ Интендантството на Флота, на пазарния площадъ, до Пожарната команда.

ЕДИНЪ ДОСТОЕНЪ ЗА ПОДРАЖАНИЕ ПОЧИНЪ

На едно събрание, състояло се на 13 юли н. г. въ гр. Кавала, малка група български граждани, проникнати отъ сжщността на морската идея и съзнавайки належащата необходимостъ отъ увеличение силата и съставътъ на родниятъ воененъ и търговски флотъ; водими отъ чувствата на родолюбие и преданностъ къмъ Отечеството, отбелязаха единъ, действително достоенъ за подражание починъ на пожертвувателностъ, като събраха съ готовностъ материални срѣдства за осжществяването на предначертаниятъ свой стремежъ — постройката на боенъ корабъ, носящъ съ гордостъ името „Бѣло море“, чиито води миятъ южнитѣ граници на родната земя и съставляватъ широкия и свѣтълъ прозорецъ, презъ който ще проникне благодатното слънце за всестранныя напредъкъ на Родината.

Тая малка група ратници на морското дѣло: Владимиръ Наумовъ — Кърджали, Ст. Чапрашиковъ — София, Георги Чалбуровъ, Мусурлиевъ, Манчевъ, Гавраилъ Вулевъ — Пловдивъ, Димитъръ Бож-

ковъ — София, Темелковъ — Пловдивъ, Василь Гатевъ — Пловдивъ, Дончо Палавеевъ — София, Д-ръ Хр. Г. Геновъ, Кочо Апостоловъ, Мицо Поповъ и Т. Х. Такворянъ — всички отъ София, директора на кавалската Кредитна банка, полковникъ Стояновъ и областниятъ управител Илия Кожухаровъ, въ кратко време и съ въодушевление събраха сумата отъ единъ милионъ и сто тридесетъ и петъ хиляди лева, която внесоха въ клона на Кредитната банка въ Кавала за фонда „Постройка на воененъ корабъ „Бѣло Море“.

Съ това свое благородно дѣло, шепата труженици за морското обновление на обединеното Отечество, сложиха началото за общата пожертвувателностъ на всички достойни синове на родната земя, които, наредъ съ моралната подкрепа, съ готовностъ ще предложатъ и своитѣ материални срѣдства за градежа на българския воененъ и търговски флотъ, необходими за възхода и величието на Отечеството.

Съ своятъ достоенъ за похвала и подража-

ние починъ, тия доблестни граждани на държавата издигнаха високо факела на пожертвувателността, чиято ярка свѣтлина трѣбва да залѣе всички кжтиша на обединената родна земя и освѣти пжтя за общото благоденствие на страната.

Черпейки поука и примѣръ отъ това благородно дѣло, всѣки вѣренъ синъ на Родината, следва дълбоко да се проникне отъ съзнанието относно необходимостта за проявата на пълна пожертвувателностъ и материална подкрепа къмъ държавата, главно въ нейния стремежъ за създаването на морската мощъ като вѣренъ стражъ на роднитѣ брѣгове и сигуренъ защитникъ на българската народностна общностъ.

Знайно е, че съ сплотеностъ, задружни и общи усилия, полесно се постига предначертаната целъ и, че моралната подкрепа и материалната пожертвувателностъ, съставляватъ основитѣ за градежа, всестранныя възходъ и величието на обновеното и оголѣмено Отечество и сж дългъ за всѣки добъръ и родолюбивъ гражданинъ.

МОРСКАТА МОЩЬ НА РУСИЯ

Съгласно съществуващите исторически данни, началото за създаването на руската морска мощь било поставено преди 245 години в време на царуването на Петъръ Велики, който, пръв от руските царе установил належащата необходимост от морското обновление на руската държава и в 1696 год., с превземането на гр. Азовъ на Азовско море, разширил границите на царството на юг, до брѣговетъ на Черно море.

Въ войната срещу Швеция отъ 1701 до 1721 год. Русия достигнала и завладяла част отъ брѣговетъ на Балтийското море, а съ това и водниятъ пътъ къмъ западните страни, чрезъ който единствено се получила възможността за проникване на западната култура и стопанския възходъ на държавата.

Установявайки голѣмото влияние на морската мощь за преуспѣване то на народитѣ, Петъръ Велики поставилъ началото за създаването на воененъ и търговски флотъ и завоюване на водните пѣтища, както на северъ, въ Балтийско море, така и на югъ, презъ Босфора и Дарданелитѣ, къмъ свободното Сръдиземно море.

Като последица отъ тоя стремежъ за излизане на свободно море и извоюване на свободните морски пѣтища, възникнали продължителни борби съ крайбрѣжните държави въ Балтийско море и Турция, владетелката на проливитѣ. Така, презъ 1760 год. рускиятъ балтийски флотъ въ съставъ: 21 линейни кораба, 3 фрегата и 3 канонерки се явилъ предъ крайбрѣжието на Прусия и обстрелвалъ града Колбергъ; Въ 1787 год. избухнала Руско-турската война за завладяването на проливитѣ, а въ 1854 до 1856 година въ Кримската война, Русия, въ стремежъ си за проникването къмъ южните морета, била сразена отъ съюзенитѣ флоти на Англия и Франция.

Следъ Руско-турската война въ 1878 год. и нанесената по почина на Англия „знаменита дипломатическа катастрофа“, на Русия наново била отнета възможността за проникване презъ проливитѣ въ Сръдиземно море. Поради това, вниманието на най-голѣмата държава въ Свѣта било насочено къмъ Далечния Изтокъ, за свободния излазъ на Тихия океанъ: Построена била Сибирската желѣзопѣтна линия и пристанището Владивостокъ, а въ последиствие и това на Портъ-Артуръ, въ които пристанища били създадени опорни сръдища за рускиятъ тихоокеански флотъ.

Презъ 1904/05 год. обаче, въ време на Руско-японската война, тоя

стремежъ на Русия за създаване на морска мощь и господство въ Далечния Изтокъ, билъ прекъснатъ отъ Япония. Наново погледитѣ на граиначащата съ затворенитѣ морета държава били насочени къмъ проливитѣ въ Европа: Босфора и Дарданелитѣ. Поради това Русия била въвлѣчена въ Свѣтовната война следъ като Англия дала обещанието за получаването на Проливитѣ, тъй като презъ време воденето на предварителнитѣ преговори било заявено, че „пѣтятъ къмъ Дарданелитѣ води презъ Берлинъ“.

Следъ завършването на Свѣтовната война, руската държава отново била измамена и лишена отъ възможността за проникване къмъ свободните морета.

Болшевишкиятъ строй, въпрѣки предначертанитѣ свои цели, като основа за създаването на руската мощь сложилъ належащиятъ стремежъ още отъ времето на Петра Велики: осигуряване свободния излазъ на открититѣ морета и притежание презъ всѣко време отъ годината на свободни за корабоплаването водни пѣтища.

За осъществяването на тоя свой стремежъ, болшевишка Русия започнала създаването на морската си мощь, чрезъ модернизиране на старитѣ бойни кораби и построяката на значителенъ брой нови бойни единици, чиято постройка била включена въ изработенитѣ планове за дветѣ петилетки.

Поради особеното географическо положение на моретата, опасващи границитѣ на Русия, правителството изработило планъ за прокопаването на канали за съединяването на Бѣлото ледовито море, съ Балтийското и Черно морета, съ което би се дала възможността за прехвърлянето и съсръдоточението на морскитѣ сили къмъ съответния боенъ театъръ и увеличението на морската мощь.

Въ изпълнението на тоя планъ за съединението на тритѣ морета и получаването възможността за прехвърлянето въ тѣхъ, на първо време леки бойни сили: изстрѣбители, подводници и минопоставачи, презъ 1934 год. билъ завършенъ каналътъ Сталинъ, съединяващъ Балтийското съ Бѣлото ледовито море, а презъ 1937 год. и каналътъ Москва, съединяващъ Балтийското съ Каспийското морета.

Създаването на съветската морска мощь започнало съ влизането въ строя на старитѣ линейни кораби, изстрѣбители и подводници, които били основно съгнени, модернизирани и поправени. Заедно съ пресъздаването материалната частъ

на морската мощь, започнала усилената подготовка на личния съставъ, който отбелязвалъ добра дисциплина и положителни знания.

Като основа за втората строителна петилетка билъ отбелязанъ усилениятъ градежъ на подводници, които били заложени въ различните корабостроителници. Въ 1938 г. Русия притежавала вече 150 подводника отъ различенъ тонажъ: Въ Балтийско и Бѣло морета 70, въ Черно море 30 и Далечния изтокъ 50. Значителенъ брой отъ подводниците били пригодени за поставянето на мини.

Следъ подводниците на пръвъ планъ била поставена построяката на бързоплувни изстрѣбители съ водоизмѣстване до 2,800 тона, минопоставачи и миночистачи, леки кръстосвачи и торпедни лодки.

Като последна точка отъ строителната програма била предвидена построяката на линейни кораби съ водоизмѣстване 35,000 тона и 406 мм. орджия.

За градежа на многобройните бойни кораби било необходимо да се създадѣтъ нови корабостроителници въ Мурманскъ и Архангелскъ, а сжщо и въ Консомолскъ на рѣката Амуръ.

Относно вида и броятъ на новопостроенитѣ бойни кораби липсватъ необходимитѣ положителни и подробни сведения, тъй като Русия е взела твърде надеждни мѣрки за запазване корабния съставъ на своята морска мощь въ пълна тайна.

Споредъ последнитѣ сведения поместени въ чуждострания печатъ руската морска мощь имала следния корабенъ съставъ 3 линейни кораба, 3 тежки кръстосвача 4 леки такива, 9 минопоставача, 1 самолетоносачъ, 5 флотиловодача, 9 нови и 18 стари изстрѣбителя, 15 новопостроени и 4 стари торпедоносеца, 160 подводника, отъ които 24 голѣми, 74 съ сръденъ тонажъ, 51 малки и 11 стари, 21 миночистача, и 120 торпедни лодки и 99 други помалки бойни и спомагателни единици или всичко 344 бойни кораба съ общо водоизмѣстване 480,635 т.

За бойнитѣ действия на рускиятъ морски сили презъ настоящата война съ Германия липсватъ сведения.

Отъ Германска страна се съобщава, че до началото на августъ н. г. били потопени следнитѣ руски кораби: Въ Балтийско море: 3 изстрѣбителя, 3 подводника и 1 торпедоносецъ, а въ Черно море — 1 изстрѣбителъ. Освенъ това кръстосвачътъ „Максимъ Горки“ (8,000 тоненъ) билъ тежко повреденъ. Допълнително се съобщава, че въ края на августъ били потопени още 2 изстрѣбителя.

ДЕЙСТВИЯТА НА МОРЕ ПРЕЗЪ МЕСЕЦЪ АПРИЛЪ

2 АПРИЛЪ: Нѣмският подводникъ, командванъ отъ лейтенантъ Шулице съобщилъ, че потопилъ въ Атлантически океанъ петъ неприятелски търговски кораби съ общо 35,500 бр. р. тона.

4 АПРИЛЪ: Нѣколко нѣмски подводника, действащи въ Атлантически океанъ потопили 88,616 бр. р. тона неприятелски търговски кораби, отъ които 58,000 тона отъ единъ добре охраняванъ корабенъ керванъ.

5 АПРИЛЪ: Нѣмски подводници повторно атакували английския корабенъ керванъ, отъ който потопили кораби, възлизащи на 48,500 бр. р. тона. Сжиятъ керванъ билъ атакуванъ на 4 априлъ отъ други германски подеодници, така щото въ тия два дена керванътъ, въгрѣшки зашитата отъ британскитѣ военни единици, загубилъ 18 кораба съ общо 106,500 бр. р. тона.

Единъ отъ действащитѣ въ океанитѣ нѣмски бойни кораби съобщилъ за потопяването на английския спомогателенъ кръстосвачъ „Волтеръ“ отъ 13,245 бр. р. тона, а сжщо и превозния корабъ „Британия“ отъ 8,799 бр. р. тона.

Германското главно командване на въоръженитѣ сили съобщило, че отъ започването на военнитѣ действия, до 31 мартъ 1941 год. Англия загубила приблизително 10,000,000 тона търговски кораби, отъ които, нѣмскитѣ бойни кораби потопили есжко 7,566,000 тона, а въздушнитѣ сили 2,351,000 бр. р. тона или общо—9,917,000 бр. регистъръ. тона.

6 АПРИЛЪ: Италиански подеодникъ съобщилъ, че атакувалъ и потопилъ въ източната частъ на Сръдиземно море единъ голѣмъ неприятелски търговски корабъ.

7 АПРИЛЪ: Италиански бойни кораби бомбардирали югославянскитѣ пристанища Катаро и Сплитъ, гдето потопили два съ сръдно водоизмѣстване кораби.

9 АПРИЛЪ: Една италианска торпедна лодка атакувала въ Червено море единъ английски кръстосвачъ, когото засегнала съ едно торпедо.

Американскитѣ вестници съобщили, че Югославия отстъпила на Англия своитѣ търговски кораби. Въ американскитѣ пристанища се намирили 20 сръбски кораба съ общо 100,000 бр. р. тона, които били задържани за обслужване на английското корабоплаване.

11 АПРИЛЪ: Италианското главно командване съобщило, че въ източната частъ на Сръдиземно море, единъ подеодникъ, подъ командването на мичманъ Романо, атакувалъ и успѣлъ да удари съ торпедо единъ английски кръстосвачъ отъ вида на „Ливерпулъ“.

Английското адмиралтейство признало загубата на два стражни кораба.

13 АПРИЛЪ: Действащитѣ въ северната и сръдна частъ на Атлантически океанъ, а сжщо и покрай западнитѣ брѣгове на Африка нѣмски подеодници съобщили, че сж потопили 15 въоръжени търговски кораба възлизащи сжщо на 72,922 бр. р. тона.

14 АПРИЛЪ: Нѣмски подеодникъ атакувалъ и потопилъ до брѣговетѣ на Исландия единъ английски, приблизително 10,000 тоненъ спомогателенъ кръстосвачъ.

15 АПРИЛЪ: Английското адмиралтейство съобщило за загубата на лекия кръстосвачъ „Bonaventure“, който, придружавайки единъ корабенъ керванъ, билъ засегнатъ отъ торпедо и потъналъ.

Кръстосвачътъ билъ спуснатъ на вода презъ 1939 год. и притежавалъ водоизмѣстване 5,450 тона; десетъ 132 мм. и осемъ 40 мм. орждия, шестъ 533 мм. торпедни тржби и два водосамолета.

Въ последната седмица, отъ 8 до 15 априлъ, отъ действията на германскитѣ въздушни сили били засегнати отъ бомби и извадени отъ строя четири английски изстрѣбители.

16 АПРИЛЪ: Италианска флотилия бойни кораби, подпомогнати отъ войскови

части и черноризци, заеладяли намиращитѣ се северно отъ Зара югославски острови.

17 АПРИЛЪ: Една нѣмска флотилия торпедни лодки, при извършването на походъ къмъ югоизточнитѣ брѣгове на Англия, срещала и атакувала единъ английски корабенъ керванъ, като успѣла да потопи четири въоръжени търговски кораба съ общо 18,000 бр. р. тона.

Отъ американски източници било съобщено, че пристигналитѣ преди десетъ дена въ пристанището на Ню-Йоркъ английски линейенъ корабъ „Malaya“, за поправяне разрушенията причинени отъ взрива на попладалото въ кораба германско торпедо, билъ първиятъ отъ множеството английски бойни кораби, които шѣли да пристигнатъ въ североамериканскитѣ пристанища и корабостроителници за поправка нанесенитѣ имъ разрушения. Наредено било, влизането на тия кораби въ американскитѣ пристанища да се извършва ношно време и по тоя начинъ се запази пребиваването имъ въ тайна.

18 АПРИЛЪ: Презъ нощта на 17 срещу 18 априлъ единъ италиански керванъ търговски кораби, превозващи различни материали за пристанищата на Северна Африка, билъ атакуванъ отъ английски бойни кораби. Завързало се сражение съ охраняващитѣ кервана италиански торпедоносци. Въ резултатъ на това сражение били потопени: отъ италианска страна, единъ торпедоносецъ и два превозни кораба, а английскитѣ морски сили загубили само преследвача на подеодници „Mothawk“. Много кораби и отъ дветѣ страни получили значителни повреди. По-голѣмата частъ отъ обслугитѣ на потопенитѣ италиански кораби била спасена.

20 АПРИЛЪ: Италиански подеодникъ съобщилъ, че атакувалъ въ източната частъ на Сръдиземно море единъ английски изстрѣбителъ, когото засегналъ съ едно торпедо.

21 АПРИЛЪ: Италиански торпедоносни флотилии срещнали въ източната частъ на Сръдиземно море и атакували успѣшно единъ неприятелски корабенъ керванъ. Въгрѣшки силната заштита, италианскитѣ бойни единици успѣли да извършатъ торпедната атака, като потопили единъ 8,000 тоненъ спомогателенъ кръстосвачъ и единъ голѣмъ корабъ за превозъ на течни горива отъ 15,000 бр. р. тона.

Английското адмиралтейство съобщило, че стражниятъ корабъ „Torment“ билъ потопенъ отъ неприятеля.

22 АПРИЛЪ: Главно командване на германскитѣ въоръжени сили съобщило, че нѣмски бомбардировачи атакували въ грѣцкитѣ води множество търговски кораби, превозващи войски отъ английския експедиционенъ корпусъ въ Гърция, като потопили седемъ кораба, възлизащи на 37,000 бр. рег. тона и повредили тежко съ бомби други дванадесетъ кораба.

23 АПРИЛЪ: Английското адмиралтейство съобщило за загубата на спомогателния кръстосвачъ „Rajputana“—16,644 бр. р. тона, който билъ атакуванъ отъ единъ нѣмски подеодникъ и потопенъ чрезъ взриването на изстреляното торпедо. Спомогателниятъ кръстосвачъ билъ еднороденъ на „Rawalpindi“, който сжщо билъ потопенъ отъ действащитѣ въ океана нѣмски бойни кораби.

24 АПРИЛЪ: Главното командване на германскитѣ въоръжени сили съобщило, че за времето отъ 1 до 20 априлъ, отъ действията на нѣмскитѣ морски и въздушни сили, били потопени общо около 720,000 бр. р. тона неприятелски кораби, между които и четири английски спомогателни кръстосвача съ общо водоизмѣстване 40,000 тона. Освенъ това, за сжщото време били тежко повредени други 90 кораба.

25 АПРИЛЪ: Единъ отъ действащитѣ въ далечнитѣ морета и океани нѣмски бойни кораби, съобщилъ за потопяването на 59,000 бр. р. регист. тона английски търговски кораби.

26 АПРИЛЪ: Германското главно командване съобщило, че нѣмски моряци, използвайки малки плавателни сръдства, успѣли да заеладятъ грѣцкия островъ въ Бѣло море—Лемносъ, съ което стбелязали действително смѣли действия.

Следъ разбиането на англо-грѣцкитѣ войски, английскитѣ еспедиционенъ корпусъ въ Гърция извършилъ опитъ да се оттегли отъ грѣцката земя посрѣдствомъ търговски и военни кораби. Германскитѣ въздушни сили обаче, съ своитѣ непрестанни и успѣшни действия потопили и повредили тежко множество превозни кораби и поради това, значително попрѣчили за изтеглянето и бѣгството на английскитѣ войски. На 26 априлъ, главното командване на германскитѣ въоръжени сили съобщило, че действащитѣ въ Гърция нѣмски въздушни сили потопили 5 превозни кораба съ 27,000 тона и засегнали тежко съ бомби други 20 кораба възлизащи общо на 155,000 бр. р. тона. Освенъ това билъ потопенъ единъ английски кръстосвачъ и били повредени други два.

27 АПРИЛЪ: Главното командване на германскитѣ въоръжени сили съобщило, че командванитѣ отъ капитанъ-лейтенантъ Кречмеръ и лейтенантъ Шепке подеодници, не се завърнали отъ бойния си походъ срещу врага и трѣба да се считатъ за загубени. И двата подеодника въ последно време, въгрѣшки труднитѣ и опасни обстоятелства, отбелязали значителни успѣхи при атакуването на дежешитѣ се презъ Атлантически океанъ английски корабни кервани. Частъ отъ обслугата на потопенитѣ подеодници, между която и капитанъ-лейтенантъ Кречмеръ били взети въ пленъ и отведени въ Англия.

Капитанъ-лейтенантъ Кречмеръ, презъ време на действията си срещу врага потопилъ съ своя подеодникъ три изстрѣбителя общо 313,611 бр. р. тона неприятелски кораби, между който и английскитѣ спомогателни кръстосвачи „Laurentic“ (18,724 т.), „Patroclus“ (11,314 т.) и „Forfar“ (16,400 т.). Лейтенантъ Шепке потопилъ общо 233,971 бр. р. тона неприятелски кораби.

Нѣмски подеодници потопили въ Атлантически океанъ 39,148 бр. р. тона неприятелски търговски кораби.

28 АПРИЛЪ: Италиански подеодници, действащи въ Атлантически океанъ потопили 10,000 бр. р. тона неприятелски кораби.

29 АПРИЛЪ: Въ грѣцки води били потопени 5 кораба съ общо 18,600 бр. р. тона.

30 АПРИЛЪ: Германски подеодници съобщили за потопяването на 35,265 бр. р. тона английски превозни кораби, движещи се въ охраняванъ отъ бойни единици корабенъ керванъ.

Въ близостъ на югоизточнитѣ брѣгове на Англия нѣмски торпедни лодки атакували единъ английски керванъ и потопили 9,500 бр. р. тона кораби.

Отъ 16 до 25 априлъ въ водитѣ около Гърция били потопени общо 225,000 бр. р. тона търговски кораби и единъ кръстосвачъ, като били тежко засѣгнати: 2 кръстосвача, 2 спомогателни кръстосвача, 1 изстрѣбителъ и много други военни кораби.

ВЕНЦ-МОРСКА ИСТОРИЯ

ДЕЙСТВИЯТА НА СПОМАГАТЕЛНИЯ КРЪСТОСВАЧЪ „ВОЛФЪ“

(Продължение от брой 159).

Следъ нѣколко дни билъ потопенъ четиристожерниятъ вѣтроходъ „Епкоге“.

„Вьолфхенъ“ ежедневно се издигалъ въ небесата и разужнавалъ, както за появата на неприятелски бойни единици, така и за търговски кораби, движещи се наблизо, обаче, далечъ отъ видимостта на нѣмския кръстосвачъ. Когато единъ день самолетътъ, следъ завръщането си отъ извършеното разужнаване кацналъ на водната повърхность, неочаквано лодкитъ му се разчупили и „Вьолхенъ“ бързо заровилъ носъ въ водата издигайки високо своята опашка. Летцитъ едва успѣли да изкочатъ изъ кабината и се покاته-рили върху опашката на самолета. Около бързо потъващиятъ „Вьолфхенъ“ се събрало цѣло ято акули, очакващи своята жертва. Дватама летци безпокойно отправили погледъ къмъ гребната лодка, която бързо идвала на помощъ. Тѣмко на време, както летцитъ така и самолетътъ били спасени и вдигнати на кораба. „Вьолфхенъ“ билъ изпратенъ въ работилницата на поправка и следъ кратко време, поправенъ и стѣкменъ, наново билъ готовъ за действие.

Минавайки покрай островитъ Саломо, спом. кръстосвачъ „Волфъ“ достигналъ въ близость на Германска-Нова Гвинея, гдето било заловено следното твърде важно за кръстосвача радиосообщение:

„23 юни, 8 часа вечерта. Корабътъ „Матунга“ до Бризбанъ: Въ понедѣлникъ по обѣдъ ще бждемъ при носъ Моретонъ“.

Въ тоя мигъ, по-радостна новина за обслугата на нѣмския корабъ не би могла да сжществува, тѣй като кръстосвачътъ се намиралъ въ близость на съобщеното мѣсто, гдето сигурно би дочакалъ пристигането на своята дълго търсена плячка.

На 6 августъ презъ нощта, били забелязани движещи се свѣтлини на корабъ, които сигурно принадлежали на „Матунга“. Очаквайки съзоряването за извършване действията по задържането на неприятелския корабъ, „Волфъ“, напълно затамненъ и прикритъ отъ непрогледния мракъ, се задвижилъ успоредно на „Матунга“, подържайки непрекъснатъ досегъ съ последния.

Звездитъ по небосклона започнали да бледнѣятъ. Съ съзоряването и появата първитъ лжи на настѣпващия день, нѣмскиятъ кръстосвачъ,

по известниятъ вече начинъ на действие, задържалъ кораба „Матунга“ Указало се, че последниятъ превозвалъ множество пжтници, 800 тона каменни вжглища, 35 тона доброкачествено месо, голѣми запаси отъ риба, спиртни питиета, различни тоалетни принадлежности и всичко, отъ което моряцитъ на „Волфъ“ имали най-голѣма нужда.

Разтоварването и прехвърлянето на товаритъ върху „Волфъ“ започнало веднага и продължило непрекъснато презъ цѣлия день. Необходимо било то да бжде възможно бързо завършено, тѣй като презъ нощта английскитъ радиостанции започнали усилено да търсятъ радиовръзката съ задържания корабъ, повтаряйки често.

„Матунга!“... „Матунга!“...

Призори било заловено следното радиосообщение: „Карабътъ „Матунга“, вѣроятнo поради неизвестно силно течение билъ значително отклоненъ отъ своя пжтъ. Наши кръстосвачи усилено търсятъ кораба“.

Въ това време корабътъ „Волфъ“ се намиралъ далечъ отъ мѣстото, гдето кръстосвали неприятелскитъ бойни кораби и, следванъ отъ „Матунга“ се движилъ на западъ по самата линия на екватора, отдалечавайки се бързо отъ опасния воденъ районъ и търсейки удобно и безопасно мѣсто за претоварване на каменнитъ вжглища. Тропическата горещина била трудно поносима.

Следъ обѣдъ на хоризонта се очертали многобройни малки островчета, които скоро обкржили отъ всички страни двата кораба. Привечеръ въ далечината били забелязани планинитъ на голѣмия островъ Ваигу, притежаващъ добре защитена отъ вълнението котвена стоянка.

Самолетътъ „Вьолфхенъ“ излитналъ въ разужнаване и, прехвърляйки планинитъ на острова, скоро се завърналъ обратно съ донесението:

„Пристанището е празно!“, което означавало, че въ заливътъ, намиращъ се на отвѣдната страна на острова, не се намиратъ никакви кораби.

Преминавайки внимателно презъ многобройнитъ коралови скали и плиткавини обграждащи входа, двата кораба навлѣзли въ тихитъ води на залива, гдето се закотвили. Гжста и свежозелена тропическа гора обкржжавала брѣговетъ на залива, чиито води били спокойни и гладки като огледало. На брѣга се издига-

ли високитъ и непроходими лесове на палмовитъ, бананови, хлѣбни, гумидайни и какаодайни дървета, преплетени и обрасли съ гжсти лиани. Червени, зелени, синьонебесни и жълти папагали и други тропически птици, подскачали между клонетъ на дърветата и огласявали околността съ своитъ крѣсци и цвѣрчения. Грамадни пеперуди прехвърквали надъ корабитъ.

Слнцето бързо залѣзло и тропическата нощъ се спуснала надъ острова, отъ който се чувалъ непрекъснатъ животински концертъ, възпрепятстващъ на уморенитъ моряци да заспятъ и отпочинатъ спокойно.

Въ раннитъ зори на следния день започнало усиленото разтоварване на каменнитъ вжглища. Горещината на деня, затруднявала твърде много тежката работа. На освѣтлениятъ отъ слнчевитъ лжи пѣсчъненъ брѣгъ били забелязани множество особени дървени греди, които, напечени отъ слнцето се раздвижили и се спуснали въ водата. Това били различни по голѣмина крокодили, които заплували и обкражили двата кораба, приближавайки до 50 метра отъ тѣхъ и заставайки почти неподвижно на водната повърхность.

Множество еднодрѣвни туземни лодки съ чернокожи отъ племето Папуа, населяващо острова, бавно се отдѣлили отъ дебелитъ сѣнки на брѣга и предпазливо приближили къмъ двата кораба.

Заставайки съ лодкитъ си първоначално боязливо на свободната стена на „Волфъ“, чернокожитъ смѣло предложили своитъ размѣнни стоки, състоящи се отъ ананаси, банани, папагали въ клетки, кокосови орѣхи, и други плодове, намиращи се на острова. Започнала се оживена размѣнна търговия. Съ свѣтнали отъ радостъ очи, дивацитъ внимателно разглеждали отъ всички страни даденитъ имъ срещу предложениитъ плодове различни дракулки и блестящи, непотребни на обслугата отъ нѣмския корабъ предмети, предимно стари ножове и вилицы, консервени кутии, тютюнъ и други дребулии.

Внезапно, обхванати отъ ужасъ, дивацитъ се разбѣгали, викайки силно и проточено. Непосрѣдствено до самия корабъ било забелязано огромно чудовище съ свѣтяща металическа глава, което се показало за мигъ на водната повърхность и бързо изчезнало въ синитъ води на

залива, оставяйки следъ себе си ме-хури отъ въздухъ. До кърмата на „Волфъ“ се намирала една отъ корабнитъ лодки, на която нѣколко моряка непрекъснато привеждали въ движение една въздушна помпа, служеща за доставянето необходи-мия въздухъ на работящия подъ вода водолазъ, който билъ причина-та за изплашването на дивацитъ. Целтъта на водоласа била да отстра-ни водораслитъ и многочисленитъ раковинки и мидички, покриващи подводната частъ отъ стени-тъ на нѣмския кръстосвачъ и затруднява-щи неговото свободно движение. Върху кърмата на кораба се намира-ли въ готовностъ за действие де-журни моряци, които, въоръжени съ пушки и дълги остри прѣти, предпазвали водоласа отъ нападе-нията на крокодилитъ.

Разтоварването на каменитъ вж-лища и прехвърлянето имъ върху „Волфъ“ продължило нѣколко дено-нощия. Презъ това време, за пред-пазване на корабитъ отъ изненади, предъ входа на залива се намира-ла на постъ и кръстосвала една мо-торна лодка, отъ която моряцитъ внимателно оглеждали хоризонта.

Често свободнитъ отъ служба мо-ряци слизали по брѣга за набавяне на кокосови орѣхи и плодове. Опи-титъ на нѣкои „любители на при-родата“ да проникнатъ въ трудно проходимитъ тропически гѣсталаци на острова, оставали несполучливи, тъй като девствената разтителностъ, многобройнитъ различни животни, насекоми и необикновено грамадни мравки, съставлявали действителна прѣчка и моряцитъ издраскани и наранени, бързо се връщали на брѣ-га, съ разпокъсано облѣкло.

Следъ четиридесетъ денонощия товарнитъ помѣщения на „Матунга“ били съвършено изпразднени. Два-та кораба вдигнали котва и се от-правили въ открития океанъ, гдето „Матунга“ билъ потопенъ, чрезъ взриваването на предварително по-ставенитъ въ вжтрешнитъ му помѣ-щения взривни патрони.

* *

Кръстосвачтъ „Волфъ“ се отпра-вилъ къмъ английското пристанище Сингапуръ, за изпълнение послед-ната своя задача—поставянето на минно заграждане въ водния ра-йонъ предъ важното упорно срѣди-ще за британския флотъ. Задачата била трудно изпълнима и придру-жена съ редици опасности, тъй като пжтищата, водящи къмъ при-станището били сравнително тѣсни и добре охранявани отъ неприятел-скитъ кораби.

Минавайки покрай островъ Целе-бесъ нѣмскиятъ корабъ навлѣзалъ въ водитъ на тѣсния протокъ Кари-мата, намиращъ се между острови-

тъ Суматра и Борнео и притежа-ващъ многобройни подводни скали и плитковини.

Настанала нощъ, вълшебна и про-хладна тропическа нощъ. Пълната луна тихо освѣтлявала осамотения „Черенъ корабъ“, който спокойно следвалъ по своя пжтъ къмъ неиз-вестността. Ярката лунна свѣтлина, въпрѣки нощта, позволявала ясна и далечна видимостъ.

Внезапно по кораба се разнесли треперящитъ звуци на тревожнитъ звънци. Всички веднага скочили на крака и полуоблѣчени пѣргаво за-станали по своитъ бойни мѣста, очаквайки получаването на следва-щитъ заповѣри за действие.

— „Какво се случило?“ — Ето, на-предъ, на близко разстояние били за-белязани очертанията на тъмна сѣн-ка. Единъ воененъ корабъ.

Последниятъ, също като „Волфъ“ се движилъ безъ свѣтлини и бързо приближавалъ. Поради тѣснината на протока и многобройнитъ подводни скали, невъзможно било на нѣмския спом. кръстосвачъ да се отклони въ страни и избѣгне нежелателната среща съ неприятелския боеенъ ко-рабъ.

Въ лунната свѣтлина било забе-лязано, че приближаващиятъ се ко-рабъ притежавалъ две димни трѣ-би, стожери и надстройки, които яс-но показвали, че е воененъ и, че срещата е неизбежна. Врагтъ бър-зо приближавалъ.

— „Две хиляди метра!“ — доложилъ измѣрвачтъ на разстоянието. Под-вижнитъ стени безшумно били спу-снати и нѣмскиятъ корабъ билъ го-товъ за бой. Орждията и торпедни-тъ трѣби били заредени и насочени къмъ противника, готови всѣки мигъ да откриятъ огънь и отправятъ своя желѣзенъ поздравъ въ случай, че приближаващиятъ се корабъ започ-не да стреля или насочи чрезъ мор-зовата си сигнална лампа нѣкакво запитване относно народностната принадлежностъ на „Волфъ“. Тога-ва, би се състояла кратка и ожесто-чена борба и неминуемо би настѣ-пилъ края на сжществуването на нѣмския спомагателенъ кръстосвачъ, нѣмашъ вече възможността да за-върши последната своя задача—по-ставянето на минно заграждане предъ пристанището Сингапуръ.

— „Хиляда и петстотинъ!“ — по-следвало ново донесение за измѣ-реното разстояние до врага. Сега вече срещата била неизбежна. Всѣки мигъ противникътъ би от-крилъ нѣмския корабъ, моряцитъ на който, съ затаенъ дѣхъ очаквали започването на неравната борба. Секундитъ протичали твърде бавно и върху палубата на „Волфъ“ настѣ-пила необикновена тишина, затишие предъ бързо приближаваща се буря.

Върху палубата на неприятелския

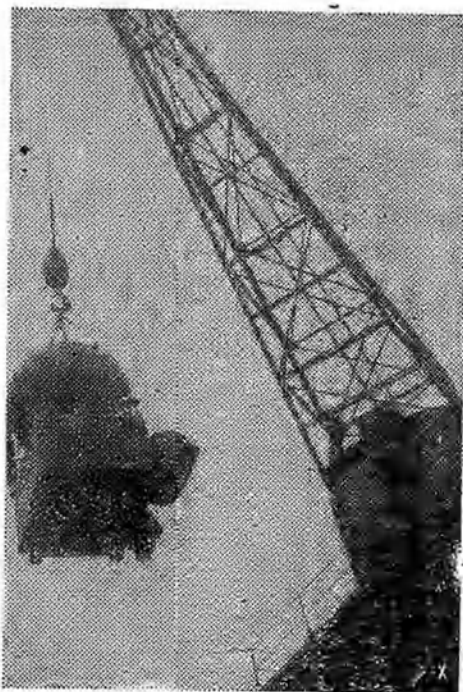
крѣстосвачъ не се забелязвало никак-во движение. Внезапно той промѣ-нилъ посоката на движение и бързо се отправилъ въ обратно направле-ние. Врагтъ открилъ въ далечината единъ силно освѣтленъ пжтнически корабъ и съ пълна скоростъ се на-сочилъ къмъ последния. Скоро задъ него се забелязвала вече само свѣт-ла пенеста следа, която постепенно изчезвала.

Всички отъ нѣмския спом. кръ-стосвачъ си отдѣхнали съ облекчение. Опасността като по чудо, внезапно била отстранена. Поради една ща-стлива случайностъ, въ най-сѣдбоно-сния мигъ, вниманието на против-ника било отвлѣчено къмъ появили-ятъ се на хоризонта пжтнически ко-рабъ, следствие на което „Волфъ“ билъ спасенъ отъ загиване. Оржди-ята били изпразнени и отново по-ставени въ своето основно положение. Свободнитъ отъ стража моряци, ща-стливи и доволни за отстраненото премеждие, отново легнали въ свои-тъ висящи легла за отмора и въз-становяване на своитъ сили.

Когато на 4 септември заранѣта, огненото кълбо на слънцето се из-дигнало надъ морската ширь, висо-китъ планински върхове на островъ Борнео останали далечъ, задъ кър-мата на нѣмския корабъ и скоро из-чезнали въ тънката сутринна мъгла.

Корабътъ навлѣзълъ въ водитъ на южното Каспийско море.

(Следва)

ОПАСНА СТОКА ЗА ИЗНОСЪ ПРЕЗЪ НАСТОЯЩАТА ВОИНА.

Наговарване на заградни мини върху корабитъ съ предназначение да бждатъ поставени на неприятелскитъ водни пж-тища. Произвеждането и използването на тая опасна за корабоплаването стока е грамадно.

МОРСКИ ВЕСТИ

Унищожение на руския черноморски флотъ

Следъ завършването на Свѣтовната война, презъ месецъ октомври 1918 год., въ водитѣ на пристанището Севастополъ влѣзълъ съединениятъ съюзнически флотъ подъ командването на английския адмиралъ Калсори. Въ съставътъ на този флотъ се намирали английски, френски, италиански и гръцки бойни кораби. Веднага съ пристигането на тоя флотъ, германскиятъ оккупационни власти били принудени да предадѣтъ всички руски кораби, намиращи се въ пристанището Севастополъ.

Споредъ нареждането на английския адмиралъ, нѣкои отъ корабитѣ на руския Черноморски флотъ били раздѣлени между съюзниците както следва: англичанитѣ присвоили линейниятъ корабъ „Воля“, (бившъ „Императоръ Александъръ III“) и изстрѣбителитѣ „Дерски“ и „Счастливи“; французитѣ взели изстрѣбителя „Безпокойни“ и два торпедоносца, а италианцитѣ и гръцитѣ получили по нѣколко торпедоносца.

Презъ мартъ 1919 год. болшевицитѣ, съвсемъ изненадващо пробили фронта и настѣпили бързо къмъ Севастополъ, обаче, срещнали съпротивата на руската доброволческа, бѣлогвардейска армия, подпомогната отъ съюзническите войски, намиращи се на сушата.

Въ това време английскиятъ адмиралски корабъ отплувалъ за Цариградъ и командването било поето отъ французитѣ.

На 2 априлъ съединениятъ съюзнически флотъ започналъ усилената бомбардировка на болшевишките позиции, която била твърде резултатна. На 5 априлъ обаче, поради неизвестни причини, съюзниците влѣзли въ прѣки преговори съ болшевицитѣ. За тази целъ на адмиралския корабъ „Фансъ“ пристигнала болшевишката делегация. Въ резултатъ на воденитѣ преговори било сключено примирие.

Презъ следнитѣ нѣколко дни, въ града Севастополъ се състояли демонстрации, въ които участвали и френски моряци. Гръцката войска имала за задача да разтури демонстрациитѣ, което успѣла да извърши. Дадени били жертви. Като последица отъ тия действия, моряцитѣ отъ французския корабъ „Франсъ“ отказали да се подчинятъ на своя

командиръ и вдигнали червено знаме. За щастие, това траело само единъ день.

При напушането на града Севастополъ отъ бѣлогвардейцитѣ, били унищожени следнитѣ руски кораби отъ Черноморския флотъ: Линейнитѣ кораби „Иоанъ Златоустъ“, „Евстафий“, „Пантелеймонъ“, „Три светители“, „Ростиславъ“ и „Дванатцатъ апостоли“; кръстосвачитѣ „Памятъ Меркурия“ и подводницитѣ „Орланъ“, „Гагара“, „Китъ“, „Кашалотъ“, „Нарвалъ“, „Крабъ“ (подводень минозаградитель), „А. Г. 21“, „Скагъ“, „Налимъ“, „Керпъ“, „Карасъ“, „Лосось“ и „Судакъ“.

Гръцитѣ предложили, преди да бждатъ потопени, тия кораби да се отдадѣтъ въ съюзническите пристанища съ целъ, да бждатъ запазени и останатъ тамъ, до установяване реда въ Русия, обаче, англичанитѣ и французитѣ отхвърлили това предложение. Когато въ края на 1919 год. бѣлогвардейската доброволческа армия отбелязала известни успѣхи, частъ отъ взетитѣ по рако отъ съюзниците руски кораби били върнати обратно.

При евакуацията на Одеса, презъ декември 1919 год. англичанитѣ унищожили въ пристанището още две отъ най-новитѣ подводници: „Лебедъ“ и „Пеликанъ“ които не били още напълно завършени.

Следъ окончателното поражение армията на генералъ Врангелъ, всички останали бойни кораби отъ руския Черноморски флотъ отплували за африканското пристанище Бизерта, гдето останали подъ французски контролъ. Тѣзи кораби били: линейниятъ корабъ „Генералъ Алексеевъ“ (бившъ „Воля“); кръстосвачитѣ „Генералъ Корниловъ“ (бившъ „Кагулъ“) изстрѣбителитѣ „Дерски“, „Безпокойни“, „Пилки“, „Поспешни“, „Гитѣни“, „Церигъ“ (още непълно довършенъ); торпедоносцитѣ „Капитанъ Сакенъ“ и „Жарки“; подводницитѣ „Буревестникъ“, „Тулякъ“, „Уйка“, „А. Г. 22“; яхтата „Алмазъ“ и нѣколко спомогателни кораба и ледоразбивачи. Корабътъ—работилница „Кронцатъ“ билъ присвоенъ отъ френския флотъ подъ новото име „Вулканъ“.

Още отъ месецъ юни 1919 год. въ пристанището Бизерта били задържани и бойнитѣ кораби: „Свободна Русия“ (бившъ „Императрица Екатерина II“); изстрѣбителитѣ „Калиакрия“, „Хаджибей“, „Феодонисий“,

„Пронзительный“, „Лейтенантъ Шестаковъ“, „Кап. лейт. Барановъ“, „Сметливи“ и „Стремительни“, а въ пристанището Туапсъ се намиралъ изстрѣбителя „Керчь“.

Така, въ продължение само на две годишната вътрешна борба въ Русия, последната изгубила цѣлитѣ си Черноморски флотъ.

Превелъ: Я. П. Янковъ

Загубата на английски миночистачи и стражни кораби

Споредъ сведенията помѣстени въ английския печатъ, за първитѣ петнадесетъ месеца отъ започването на настоящата ожесточена война, британскиятъ флотъ загубилъ всичко 120 миночистачи и стражни кораба, приблизително по 8 кораба месечно. Презъ миналата Свѣтовна война броятъ на потопенитѣ английски стражни и миночистачни кораби е билъ значително по-малкъ, което обстоятелство означава, че презъ настоящата война и дветѣ воюващи страни развиватъ значителна по голѣма бойна дейностъ.

Службата на малките миночистачи и стражни корабчета се счита за трърде тежка, тъй като тѣ сж изложени на постоянна опасностъ отъ заграднитѣ мини, неприятелскитѣ действия и бушувачитѣ бури, поради което и загубата имъ е твърде значителна.

Подновяване риболовството въ Адриатическо море

Съгласно сведенията отбелязани въ чуждестранния печатъ за риболовстване въ водитѣ на Адриатическо море, Италия разполага съ 27,000 риболовни корабчета и лодки, възлизащи общо на 69,000 тоне.

Следъ завладяването на Далматинското крайбрѣжие и отстранение опасността отъ бойни действия, италианското риболовстване въ Адриатическо море наново е възстановено и засилено съ риболсвнитѣ кораби и срѣдства получени отъ бившата Югославска държава.

Съ това засилване на риболовството ще бждатъ увеличени срѣдствата и ще бжде улеснена прехраната на италианския народъ.

— Гласуваниятъ бюджетъ за италианския воененъ флотъ презъ настоящата година възлиза на 2 милиарда лири, предвидени главно за постройката на нови бойни кораби.

Похвална проява на пожертвувателност.

На 13 юли н. г. в гр. Кавала се състояло събирането на нѣкои тютюнотърговци, на което била проявена похвална пожертвувателност, изразена въ събирането на парични срѣдства, необходими за построяката на български воененъ корабъ, носящъ името „Бѣло море“.

Въ кратко време присѣстващитѣ на това събрание, въодушевени отъ почина за построяката на новъ боевъ корабъ развѣзващъ гордо българскиятъ трицѣтъ по тихитѣ води на Бѣлото море, съ готовност поднесли своя париченъ даръ и събрали сумата отъ единъ милионъ сто тридесетъ и петъ хиляди лева.

Дарители въ тоя достоенъ за похвала и подражание починъ сж били следнитѣ лица:

1. Т. Х. Такворянъ отъ гр. София 200,000 лв.
2. Владимиръ Наумовъ отъ гр. Кърджали . 150,000 лв.
3. Георги Чалбуровъ и Мончевъ, сумата . 150,000 лв.
4. Гавраилъ Вулевъ отъ гр. Пловдивъ . . . 150,000 лв.
5. Кредитна банка, Кавалски клонъ, сумата 150,000 лв.
6. Ст. Чапрашиковъ и Д. Божковъ — София 50,000 лв.
7. Мусурлиевъ отъ гр. Пловдивъ, сумата . 50,000 лв.
8. Дончо Палавеевъ отъ гр. Асеновградъ . . 50,000 лв.
9. Темелковъ—Пловдивъ 50,000 лв.
10. Д-ръ Хр. Г. Геновъ отъ гр. София . . . 50,000 лв.
11. Василь Гатевъ, отъ гр. Пловдивъ . . . 50,000 лв.
12. Кочо Апостоловъ & С-ѣ 25,000 лв.
13. Мицо Поповъ—София 10,000 лв.

Присѣстваващиятъ г-нъ полковникъ Стояновъ, обещалъ да подари копринено знаме на новия корабъ знедно съ знаменосниятъ пѣртъ, а областниятъ управителъ г. Илия Кожухаровъ — позлатената икона на „Св. Никола“, покровителътъ на морячеството.

Естествено, че събраната сума е недостатъчна за построяката на новия корабъ, обаче, дарителитѣ сж имали това предвидъ и, отъ своя страна сж поели почина за събирането и на останалитѣ парични и материални срѣдства, необходими за скорошното завършване на бойниятъ корабъ „Бѣло море“.

Водими отъ твърде правдивата народна поговорка че, „капка по капка, виръ става“—тия доблестни радѣтели на морското дѣло разчитатъ, че въ българскиятъ гражданинъ ще бжде проявено съзнанието, по отношение пожертвувателността и, че въ близко бждеще, тая проява на достойниятъ за подражание починъ, ще послужи като основа за

събирането и на други материални срѣдства, за градежа на българскиятъ воененъ флотъ, така необходимъ за защита интереситѣ на обновената и обединена Родина.

Загубитѣ на руския флотъ въ Балтийско море.

Споредъ полученитѣ сведения отъ върховното командване на германскитѣ въоръжени сили и даннитѣ, помѣстени въ ежедневния печатъ се установява, че въ последнитѣ дни на августъ, въ финския заливъ се състояло ожесточено сражение между германскитѣ морски и въздушни сили и рускитѣ военни и търговски кораби, опитващи се да напуснатъ пристанищата на Естония и достигнатъ това на Кронщатъ и Ленинградъ.

Въ резултатъ на тая борба били потопени: 1 кръстосвачъ, 4 изстрѣбитела, 9 миночистача, 3 стражни кораба и били тежко засегнати: единъ спомагателенъ кръстосвачъ, 5 изстрѣбитела и единъ миночистачъ.

Освенъ това отъ множеството търговски кораби, които охранявани отъ бойнитѣ еденици превозвали разни бойни материали и войски отъ пристанището Талинъ, били потопени всичко 43 кораба съ общо водоизмѣстване 122,200 тона. Други 39 кораба били значително повредени и трѣбвало да се считатъ за загубени.

Установява се, че корабитѣ наскочили на поставеното отъ германскитѣ бойни еденици минно заграждение

КНИГОПИСЪ

Излѣзе отъ печатъ на български езикъ и се пусна въ продажба спрочното издание на германското списание „Берлинеръ Илюстриртенъ Цайтунгъ“ — „СИГНАЛЪ“.

Списанието „СИГНАЛЪ“ съдържа 48 голѣми страници изпѣстрени съ многобройни цѣтн снимки изъ съвременниятъ животъ.

„СИГНАЛЪ“ се счита за отлично осведомено списание обхващащо исторически събития, ценни сведения изъ науката, изкуството, стопанството и пр., а освенъ това съдържа хуморъ и твърде забавно четиво, подсилено съ съответнитѣ забележителни снимки.

Списанието излиза отъ печатъ всѣки две седмици и е достъпно за всички; продажната му цена е 5 лева.

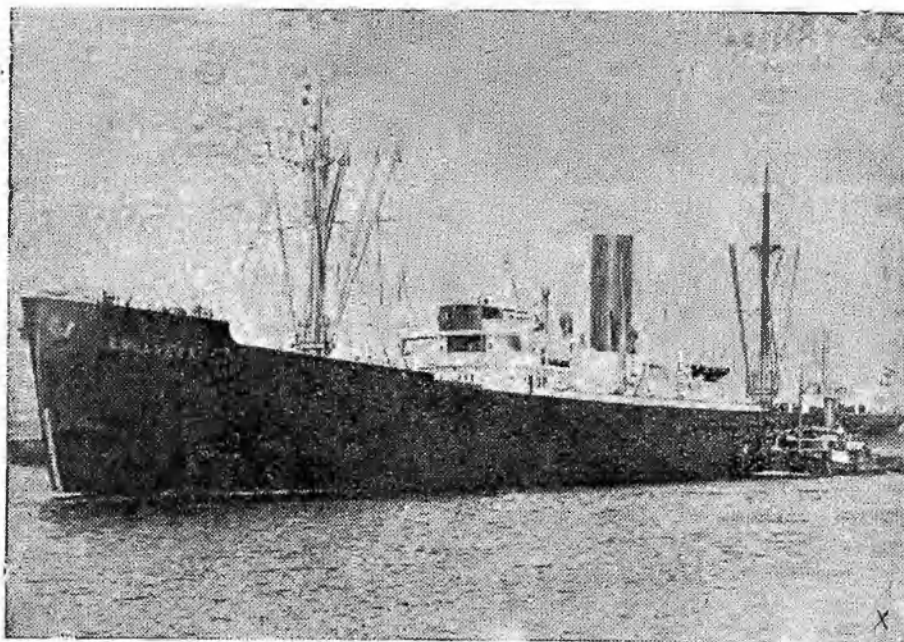
Намира се за проданъ въ всѣка весникарска бутка и се доставя отъ Германската книжарница — Ерихъ Треллеръ — София, „Царъ Освободителъ“ № 12.

Въ най-новиятъ брой на „Сигналъ“ сж помѣстени твърде интересни снимки отъ войната въ Русия.

— Въ уредничеството на вестника се намира книгата „ЕМДЕНЪ“, въ която сж описани подвизитѣ на нѣмскиятъ кръстосвачъ въ Индийския океанъ презъ миналата война.

Книгата „ЕМДЕНЪ“ представлява интересно и забавно четиво за всички.

Доставя се при поискване срещу изпращането на 25 лева.

ГЕРМАНСКИЯТЪ 6,000 ТОНЕНЪ ТЪРГОВСКИ КОРАБЪ „ЕРЛАНГЕНЪ“

При избухване на настоящата война, нѣмскиятъ корабъ „Ерлангенъ“ се намиралъ въ Нова-Зеландия. При опита отъ английска страна за пленяването на кораба, последниятъ успѣлъ да избѣгне въ открития океанъ и макаръ, че не притежавалъ достатъчно гориво, вода и хранителни прпаси, сполучилъ да достигне едно отъ пристанищата на Чили. Запасявайки се съ всичко необходимо, корабътъ продължилъ пътуването си обхождайки южния край на Америка, носъ Хорнъ, отъ гдето достигналъ едно аржентинско пристанище за разтоварване на превозащитѣ ценни товари.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

БОРБАТА ВЪ АТЛАНТИЧЕСКИЯТ ОКЕАНЪ

Борбата въ Атлантическия океанъ, която въ сжщностъ е борба за владението на воднитъ пжтища, се води ожесточено и съ всички възможни срѣдства на дветъ воюващи морски страни.

Англия, която получава необходимото ѝ оржие, разни материали и суровини отъ своитъ далечни колонии и отъ презморскитъ държави, изключително по море, полага всички усилия да запази воднитъ пжтища свободни за превознитъ кораби, сгрупирайки последнитъ въ корабни кеврани, охранявани презъ време на прехода имъ по море отъ съответниятъ брой бойни единици.

Германия, на която бойниятъ флотъ има и задачата да прекжсне английскитъ подвозъ по море, действа по воднитъ пжтища главно за потопяването на срещнатитъ британски кораби, използвайки предимно своитъ подводници, спомагателни кръстосвачи, а въ последно време и линейни кораби, движещи се въ отдѣлни ескадри по просторнитъ води на Атлантическия океанъ.

За действията на тия голѣми бойни единици отъ германския флотъ, въ нѣмскитъ военноморски списания напоследъкъ сж отпечатани множество разкази и описания. Въ едно отъ тия списания, корсарската дейность на една германска ескадра линейни кораби се описва по следния начинъ:

Нѣколко седмици бѣха изминали вече, откакто ескадрата линейни кораби бѣ отплувала отъ отечествениятъ пристанища и кръстосваше по разпѣненитъ води на северния Атлантически океанъ.

Посрѣдъ снѣжнитъ бури и заледенитъ полета, корабитъ следваха по своя пжть, търсейки неприятелскитъ корабни кеврани, които, за да отбѣгнатъ действията на нѣмскитъ подводници бѣха принудени да се движатъ далечъ на северъ, по воднитъ пжтища, минаващи покрай брѣговетъ на Исландия.

Ледътъ, мразовитиятъ поляренъ вѣтъръ, непрекжснато бушувашото вълнение и сковаващиятъ студъ, бѣха единственитъ и неотклонни съпжтници на корабитъ. Облѣчени въ топли зимни кожуси, моряцитъ отъ бойната стража се намираха неотлъчно по своитъ мѣста и при оржидията, а наблюдателитъ внимателно оглеждаха хоризонта. Далечината

на видимостъта бѣше твърде ограничена, тъй като надъ разпѣненитъ гребени на грамаднитъ вълни се разтилаше тънка и студена мъгла. Всѣки, който не бѣше заетъ по служба върху горната палуба, не престанно обливана отъ вълнитъ, бързаше да се скрие и подслони въ топлитъ вжтрешни помѣщения на кораба.

Изминаха много денонощия, въ които по вълнуващата се необятна водна ширъ на океана, не се забелязваше никаква следа отъ неприятелскитъ търговски кораби. Въпрѣки това обаче, ескадрата следваше по своя дълъгъ пжть и обслугата, принудена да води непрекжсната борба съ бушувашитъ природни стихии, търпеливо очакваше появата на вражескитъ корабни кеврани.

Единъ день, на хоризонта се показаха стожернитъ върхове на кораби и се понесоха тъмни облаци димъ. Неизвестно бѣше дали английското адмиралтейство не бѣ наредило кевранътъ, който извършваше своитъ плавания между Канада и Англия, да бже придружаванъ отъ бойни кораби.

Въ такъвъ случай предстоеше ожесточена борба, за която корабитъ отъ ескадрата бѣха напълно готови.

Подмѣтани равномерно отъ вълнитъ, неприятелскитъ кораби приближиха до ескадрата, отъ която се дадоха нѣколко предупредителни орждейни изстрела, означаващи, че корабитъ трѣбва да преустановятъ своето движение, а обслугата имъ да бже прехвърлена върху нѣмскитъ бойни единици. Като последица на даденитъ изстрели обаче, неприятелскитъ кораби се разпрѣснаха, извършвайки опитъ да отбѣгнатъ своята сждба, използвайки усилено радиостанциитъ си, чрезъ които непрекжснато предаваха буквата „R...“ „R...“ „R...“. Безсъмнено, тия букви означаваха вѣроятно условната дума „Редеръ — Редеръ — Редеръ“! „Корсарскитъ кораби на адмиралъ Редеръ“.

Следующитъ изстреляни снаряди попаднаха въ надстройкитъ на непослушнитъ кораби и заставиха нѣкои отъ тѣхъ да се подчинятъ на нашитъ заповѣди. Тия отъ корабитъ, които се опитаха да отбѣгнатъ или привлѣктъ чрезъ радиото къмъ мѣстото на срещата неприятелски бойни единици, бѣха ведна-

га потопени чрезъ орждейни снаряди. Следъ спасяване на обслугитъ, бѣха потопени и останалитъ кораби. Общо бѣха сразени петъ неприятелски презозни кораба, възлизащи на 33,000 бр. р. тона.

Главната задача на ескадрата бѣше да търси и потопява срещнатитъ вражески търговски кораби, като отбѣгва да влиза въ сражение съ отдѣлнитъ неприятелски бойни единици. Всѣки отъ обслугата ясно съзнаваше, че противникътъ, по численостъ и въоръжение значително превъзхожда нешитъ сили и, при една среща съ превъзходящи неприятелски кораби, нашата ескадра би била обречена на полсжително сразяване, обаче, бѣше напълно готова твърдо да устоява въ борбата съ противника.

Ескадрата се насочи къмъ южнитъ простори на океана. Небето се проясни. Следующата целъ на линейнитъ кораби бѣше да присрещнатъ и унищожатъ неприятелскитъ кеврани, пжтуващи отъ Австралия и Индия, покрай южния брѣгъ на Африка, на северъ, къмъ Англия.

Въ тропическата област на океана, на хоризонта бѣха открити неприятелски бойни кораби, между които се намираше и линейниятъ корабъ „Malaya“, съпровождащи вѣроятно нѣкой корабенъ кевранъ, движещъ се северно отъ неприятелската ескадра. Въ продължение на две денонощия връзката съ последната бѣше непрекжснато поддържана и много пжти тридесетъ и осемъ сантиметровитъ срждия на „Malaya“ бѣха насочвани къмъ нѣмскитъ кораби, обаче и дветъ ескадри отбѣгваха да влѣзатъ въ сражение. Често неприятелскитъ корабни самолети приближаваха за разузнавателна целъ, като се показваха за кратко време на небосклона, обаче далечъ отъ обсега на нашата далекобойна артилерия.

Корабниятъ кевранъ обаче, който въ продължение на тия две денонощия се считаше защитенъ срещу нашитъ действия, лишенъ отъ непосредствената подкрепа на придружаващитъ го английски бойни кораби заети съ поддържане досега съ нашата ескадра, движейки се на северъ, билъ успѣшно атакуванъ презъ нощта отъ германски подводници, които потопили 30,000 бр. р. тона, а на следния день още 10,000 тона превозни кораби. Сж-

щият ден линейните единици потопиха един търговски кораб от 8,000 бр. р. тона.

Под палещите лъчи на тропическото слънце, корабите дълго още време кръстосваха из сръдната част на Атлантическия океан, обаче, на хоризонта не се забелязаха вече никакви неприятелски кораби.

Ескадрата се отправи на север, гдето въ продължение на тридесет часа потопи 16 неприятелски превозни кораба, възлизащи общо на 75,000 бр. р. тона. При тия действия почти всички вражески кораби доброволно се подчиниха на нашите заповеди, като преустановиха своето движение, а обслугата спусна лодки и бѣ прехвърлена върху линейните единици. Един от търговските кораби обаче, извърши опит да избѣгне своята участъ, като усилено предаваше по радиото буквата „P“... „P“... и откри огън съ своето оръдие. Естѣствено, че следъ

нѣколко снаряда, които попаднаха върху непокорния корабъ, последниятъ веднага се подчини обаче, безсмисленото държане на неговия капиганъ бѣ причината за смъртта на 23 моряка отъ обслугата, които бѣха убити отъ разпрѣскването на нашите снаряди. Въпреки близостта на неприятелските линейни кораби, всички моряци отъ потопения корабъ бѣха спасени.

Привечеръ на хоризонта се показа единъ английски линейен корабъ отъ видътъ на „Нелсонъ“, който не отбеляза своето намѣрение да завърже бой съ нашата ескадра. Тъмната нощъ и широкиятъ океанъ наново приютиха германските линейни кораби, които бързо изчезнаха въ мрачината.

Оживените радиосигнали, които неприятелските кораби тревожно отправяха до британското адмиралтейство, бѣше явното указание за опасността, която съществуваше въ

Атлантическия океанъ за английските търговски кораби.

Противникътъ бѣ известенъ вече, че германски линейни кораби, отдалечени съ хиляди мили отъ своите опорни сръдища, кръстосватъ изъ водите на Атлантическия океанъ за действия срещу корабите по водните снабдителни пътища на Британската държава.

Макаръ и малочислени и изложени на постоянната опасностъ, да бждатъ срещнати и сразени отъ значително превъзхождащите неприятелски морски бойни сили, германските линейни кораби, смѣло продължаваха да кръстосватъ и водятъ успѣшна борба въ Атлантическия океанъ, нанасяйки тежки загуби на неприятелските корабни кертвани и, потопявайки вражеските търговски кораби, лишаваха противника отъ превозваните хранителни припаси и суровини, така необходими за съществуването на самата Англия.

СЪ РЪЧНИ БОМБИ СРЕЩУ РУСКИ ПОДВОДНИКЪ

Вече много денонощия германските торпедни лодки се намираха въ непрекъснатъ походъ изъ източната частъ на Балтийско море, гдето поставиха заградни мини и потопиха редица руски търговски кораби, движещи се въ прибръжните води. Веднага се изразходването на бойните си припаси и торпедата, малките корабчета съ пълна скоростъ се отправяха за определеното имъ опорно сръдище, гдето се снабдяваха съ всичко необходимо за извършването на следущия походъ срещу врага и отново се отправяха въ открито море.

Веднѣжъ, когато една група отъ две германски торпедни лодки бѣше завършила поставянето на мини предъ единъ неприятелски заливъ и се връщаше обратно къмъ своето изходно пристанище неочаквано, тѣ откриха единъ руски подводникъ, плаващъ въ надводно състояние, къмъ който се спуснаха едновременно съ възможната пълна скоростъ. Когато торпедните лодки се намираха въ непосредствена близостъ до подводника, нѣмските моряци забелязаха, че нѣколко души отъ обслугата му се намираха още върху горната палуба, тъй като рускиятъ корабъ бѣше действително изненаданъ отъ свѣткавичното приближаване на германските торпедни лодки и се намираше въ невъзможностъ своевре-

менно да се потопи и скрие подъ водната повърхностъ. Схващайки това благоприятно положение, командиритѣ решиха да запазятъ торпедата за други цели, като потопятъ подводника съ останалите налични бойни сръдства.

Руснацитѣ, установявайки, че е невъзможно подводника навреме да се скрие подъ водата, веднага се втурнаха къмъ палубното оръдие. Започна се борба, на бързина въ която спечели тоя отъ враговетѣ, който бѣше по вече съобразителенъ, ловъкъ и пѣргавъ въ своите действия.

Моряцитѣ отъ торпедните лодки прецениха, че въ това положение, най-целесобразното сръдство за борба бѣха ръчните бомби, тъй като разстоянието за торпеденъ изстрелъ бѣше вече твърде малко. Въ следния мигъ къмъ опитващия се да се потопи подводникъ полетяха множество ръчни бомби, като бѣше открита и стрелба съ картечния пистолетъ.

Състоя се кратка и ожесточена морска битка на твърде близко разстояние, каквато въ двадесетиятъ вѣкъ не бѣше още отбелязана. Командирътъ на подводника, въ последния мигъ реши да пожертва намиращитѣ се върху палубата моряци и извърши възможния опитъ за

потопяването на подводника, чийто командна кула бѣ засегната отъ взрива на една отъ хвърлените ръчни бомби.

Посрѣдствомъ умѣлото действие съ картечния пистолетъ, руските моряци при оръдието бѣха възпрепятствани да откриятъ огънъ.

Подводникътъ бързо се бѣше устремилъ къмъ морските дълбочини, съ намѣрението да отбѣгне удвритѣ на своя противникъ и, като че ли въ това си намѣрение той би успѣлъ, ако едната отъ торпедните лодки не се бѣ втурнала да пресече пътя му, използвайки дветѣ свои водни бомби. Последните бѣха сполучливо хвърлени предъ носътъ на подводника, като попаднаха въ целта.

Отъ последваните два взрива носовата му частъ бѣше разкъсана и останките отъ тежко засегнатия подводникъ бързо се изгубиха подъ водата, надъ която останаха да плаватъ разни отломки, моторно масло, течено гориво и нѣколко руски моряци. Последните бѣха спасени и приютени върху торпедните лодки.

Така, двата малки германски бойни кораба успѣха до потопятъ срещнатия руски подводникъ, която победа бѣше спечелена предимно поради бързата преценка на обстановката отъ страна на нѣмските моряци, проявата на съобразителностъ и пѣргаво изпълнените действия.

Всичко, което вълнува днесъ Европа, ще узнаете отъ

СИГНАЛЪ

(отъ скоро и въ български преводъ)

Модерното, отлично осведомено списание: събития, които градятъ историята; най-важното изъ науката и стопанството; най-забележителното изъ изкуството и културния животъ; новото въ филма, театъра и модата; извънъ това, много хуморъ и забавно четиво.

Всѣки две седмици единъ дебелъ брой, изпъстренъ съ цвѣтни иллюстрации.

ЦЕНА 5 лева

Намира се въ всѣка вестникарска будка и въ

ГЕРМАНСКАТА КНИЖАРНИЦА-Ерихъ Треллеръ

СОФИЯ, „ЦАРЬ ОСВОБОДИТЕЛЪ“ № 12

ТЕКСТИЛНО АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО

„ИЛИЯ Г. КАЛОВЪ“

СЛИВЕНЪ — СОФИЯ

ФАБРИКА ЗА ЧИСТО ВЪЛНЕНИ ПЛАТОВЕ И ОДЕАЛА.

ТЕЛЕФОННИ НОМЕРА:

Сливенъ 70 и 9

София 2—38—08 и 2—36—78

ДИНАМИКА А. Д.

София, пощенска кутия № 190

За телеграми: Динамика, София

ул. „Московска“ 7

Телефонъ: 2—33—33

ТЕХНИЧЕСКО БЮРО И ПРЕДСТАВИТЕЛСТВО

Корабни и лодочни дизелови мотори. Пристанищни транспортни уредби, инсталации и машини.

Мостови строежи отъ всѣкаквъ видъ (извършени предприятия:

Аспаруховия мостъ въ Варна и ферибота въ Русе).

Котли, водни и парни турбини и парни машини.

Всички видове желѣзни конструкции.

Въздухоопръснителни инсталации и хладилни инсталации.